

Begrippen Bespiegeling Hoofdstuk 6

balletkomedie	Blijspel naar het voorbeeld van de klassieke komedie, waarbij het toneelspel wordt aangevuld met en onderbroken door ballet en muziek. Ontstaan aan het hof van Lodewijk XIV door de samenwerking van Molière en Lully.
balletopera	Ontwikkeld door Lully aan het hof van Lodewijk XIV door elementen uit de klassieke tragedie te combineren met ballet de cour en de Italiaanse opera. Een balletopera is van begin tot eind ononderbroken op muziek gezet en heeft een vaste indeling waarin een proloog (met actuele inhoud) gevolgd wordt door vijf bedrijven. De onderwerpen zijn ontleend aan de Grieks-Romeinse mythologie. Dans (in de vorm van divertissements) is een vast onderdeel bij deze operavorm.
barok	Europese stijlperiode die begin zeventiende eeuw in Italië ontstaat en voortduurt tot in de eerste helft van de achttiende eeuw. Komt voor in alle kunstvormen. Kenmerkend is de overdadige vorm met veel versieringen die aanstuurt op heftige emoties bij de kijker of luisteraar. Internationaal gezien is de barok de stijl van de contrareformatie en het absolutisme. De laatbarok wordt ook wel rococo genoemd.
classicisme	Stijl van na de renaissance, gebaseerd op voorbeelden uit de klassieke oudheid. Meer specifiek: benaming voor de cultuurperiode in de tweede helft van de achttiende eeuw.
classicistische schilderkunst	Schilderstijl uit de periode van het classicisme volgens voorschriften van de Academie voor Schilderkunst. Kenmerkend zijn een gladde, onpersoonlijke hanteringswijze, perfectie wat betreft perspectief en anatomie, grote dramatische onderwerpen die vaak verwijzen naar de klassieke oudheid met een klassiek ogende omgeving.
commedia dell'arte	Komisch en geïmproviseerd (volks)toneel in Italië vanaf eind vijftiende eeuw. Pantomime en acrobatiek vormen vaak een onderdeel van de voorstellingen. Binnen een eenvoudig scenario bouwen de

	beroepsspelers hun rol al improviserend uit. De toneelvorm kent vaste typen, zoals de zanni (de knechten), Il Capitano en de gierige Pantalone. Kostuums en maskers vergroten de herkenbaarheid van de rollen.
ets	Afdruk gemaakt met een diepdruktechniek waarbij lijnen door middel van zuur gebeten (geëts) worden in een metalen plaat (koper of zink) en onder druk op papier geperst.
fête galante	Genre in de rococo-schilderkunst. Voorstelling van adel of rijke burgerij die zich in een parkachtige omgeving vermaken met muziek en / of liefdesspel.
fortepiano	Vroege versie van de piano uit de achttiende eeuw, die zowel hard als zacht kan worden bespeeld. Wordt ook wel pianoforte genoemd.
gravure	Afdruk gemaakt met een drukmethode waarbij de lijnen van de voorstelling met een gutsje in een koperplaat worden gekrast en onder druk op papier geperst.
handelingsballet	Verhalend balletgenre dat opkomt in de achttiende eeuw, als opvolger van de balletopera. Hierbij wordt voor het eerst het hele verhaal uitgebeeld door dans en pantomime zonder hulp van zang en voordracht.
kamermuziek	Klassieke muziek voor kleine bezettingen van twee tot negen instrumentalisten, komt voor vanaf de barok.
klassieke muziek	In brede zin een term voor geschoolde muziek vanaf ca. 1500. In beperktere zin muziek uit het tijdvak van het classicisme, tussen 1730 en 1820.
klassieke oudheid	Aanduiding in de Westerse geschiedschrijving van de periode van de Griekse en Romeinse beschaving van ca. 500 voor Christus tot 500 na Christus.
klavecimbel	Snaarinstrument met toetsen dat populair is in de barok. Via een mechaniek worden de snaren aangetokkeld als de toetsen worden ingedrukt. Bij het spelen klinken alle noten even hard.
libretto	Tekst van een opera, operette, oratorium, cantate of musical: het tekstboek.

martelaar	Iemand die vereerd wordt omdat hij geleden heeft en gestorven is omwille geloof of overtuiging. De Katholieke Kerk verklaarde bijvoorbeeld martelaren die gestorven zijn ten tijde van de christenvervolging in het Romeinse Rijk heilig.
opera	Muzikaal drama voor zangstemmen en orkest waarbij de muziek en tekst belangrijk zijn. Zang, instrumentale muziek, dichtkunst, acteerkunst, decorkunst en vaak ook danskunst vormen de wezenlijke bestanddelen van de opera.
opera buffa	Avondvullende komische opera, bestemd voor de burgerij. Gebruikt de taal van alledag, dialecten, flarden vreemde talen, citaten, parodieën, niezen, geeuwen en stotteren.
oratorium	Omvangrijk vocaal muziekstuk, vaak met religieuze inhoud, voor orkest en zang, zonder acteerwerk of kostuums.
pantomime	Een vorm van toneelspelen waarbij acteurs een situatie of verhaal uitbeelden met overdreven of gestileerde gebaren, mimiek en lichaamstaal. De vaak wit geschminkte acteurs spreken niet en gebruiken vaak ook geen rekwisieten.
passie	Het lijdensverhaal van de kruisiging van Christus.
rococo	Benaming voor decoratieve, lichtvoetige stijl in de bouwkunst en beeldende kunst in de eerste helft van de achttiende eeuw. Kenmerkend zijn de grillige schelpvormige decoraties, het gebruik van pasteltinten en in de architectuur het verstrooien van licht in spiegels en kristal. Wordt ook wel style galante genoemd.
romantiek	Cultuurhistorische periode vanaf eind achttiende eeuw tot eind negentiende eeuw, die wordt gekenmerkt door belangstelling voor het individu met zijn gevoelens en emoties. Romantische kunstenaars verheerlijken de ongerepte natuur en het bovennatuurlijke, oude verhalen en exotische culturen.
sonate	Muziekstuk voor één instrument, eventueel met pianobegeleiding, in drie of vier delen. Het eerste en laatste deel zijn meestal snel, de middelen langzamer.

strijkkwartet	Muziekensemble bestaande uit vier personen: twee violisten, een altviolist en een cellist. De muziekstukken die voor deze ensembles zijn geschreven worden ook strijkkwartet genoemd.
stucwerk	Ruimtelijke, decoratieve toevoegingen in de architectuur, gemaakt van een mengsel van onder andere gips, kalk, zand en lijm.
style galante	zie rococo
symfonie	Groot werk voor een symfonieorkest in meestal vier delen (snel, langzaam, matig snel en snel).
symfonieorkest	Groot orkest (40 tot 100 musici) voor het spelen van klassieke muziek (symfonieën, opera's). Vaste indeling met vier orkestgroepen: strijkers, houtblazers, koperblazers en slagwerkers, meestal aangevuld met harp en piano.
verlichting	Filosofie en levenshouding uit de achttiende eeuw die streeft naar het zo rationeel en objectief mogelijk verwerven van kennis. Deze kennis zal op den duur leiden tot het 'verlichten' van de mensheid.
Weense klassieken	Componisten, meer specifiek: Haydn, Mozart en Beethoven, die tussen 1720 en 1815 voor kortere of langere tijd in Wenen werken en de basis leggen voor de klassieke muziek zoals we die vandaag kennen.